

Évek hosszú sora óta va-
gyok részvevője a Festa László vezette nagyon is aktív parlamenti bizottság munkájának. Az újságírónak nem adatott még a hozzászólási jog, beéri a krónikás szerény tisztével. Szerény, de tisztességes tisztével.

Barátságunk alapja — hadd nevezzem így —, és közös „hobbink”, az egészségügy. Mint a „Hanyas vagy?” huszonnyolcasait a születési év, bennünket ez a küldetés köt össze, ennek révén félszavakból is megértjük egymást.

Egy kérdés kivételével. A róla szóló cikk létjogosultságának megítélésében. Feleslegesnek, mi több, izléstelennek véli. Tiltakozott és kérelt. Cserébe jobbnál jobb témák felkínálásával igyekezett a szándéktól eltéríteni. Az ellenérvre, hogy egyik nem zárja ki a másikat, fenyegetőzött. Hol komolyan, hol tréfálkozva, veréssel, vízbe fojtással a közös Lukács uszodában, feljelentéssel a főnöknél.

Kedves, huncutul meg-megvillanó tekintete sem tudott azonban levenni a lábamról. Legfeljebb élettörténetének azt a fejezetét idézte fel, amelyben — a 30-as években — kedvező megjelenésével oszlatta el az újpesti baloldaliak személye ellen táplált gya-

núját. Tisztiorvosi kinevezését ugyanis Pest megyei főispán apósának tulajdonítva, bizonyos ellenszennel fogadták.

— De — említi némi nosztalgiával — akinek ilyen megnyugtató megjelenése van, nem lehet ellenség — vélekedtek.

Egy sóhaj a mának, az emberi szerep múlandóságának margójára. Pedig ez a megjelenés ma is megnyugtató. Tiszteletet ébresztő. (Úgy tud bevonulni, mint Honthy Hanna — mondta egyszer nevetve egyik közeli munkatársa. Ha bejön válaszolva, lehetetlen nem észrevenni.)

Talán, mert olyan szerényen teszi, ahogyan csak az teheti, akinek van mire szerénynek lennie. Így győzköd engem is hajthatatlanul: — Ne írjon rólam, kedveském. Majd akkor írjon, ha lesz valami alkalom... Majd ha megjelennek az emlékirataim.

Mostanában esedékes? — Még hozzá se kezdtem. Nehéz dolog, mert a kortársak memóriája csalóka. Ugyanazt az eseményt ki-ki másképp őrzi emlékezetében.

Például? — Nincs példa. Nem válaszol.

Am ha már az emlékeknél tartunk, ott hagytuk abba, hogy megnyugtató külsejével nyerte el a

30-as évek Újpestjén a baloldaliak rokonszenvét.

Fürkészve néz rá: — Nem hiszi? — Más férfi ilyenkor azt mondaná: — Ha tudná, milyen csinos fiú voltam...

Ó — a bölcs belenyugvásával jegyzi meg: — Hihetetlen, hogy az idő múlása mit művel az emberen.

— Udvaroljak? — kérdezem, és tekintetem vakítóan ősz hajáról valószínűtlenül sima, egészséges színű arcára vándorol.

— Igen — neveti el magát.

Am inkább azt kérdezem, a felszabadulás előtt is olyan aktívan élt-e, mint ma?

— Akkor is 21 funkcióm volt, mint most. A huszonkettődiket nem vállaltam, mert akkor fuccs!

— ? — Látom, megint nem hisz nekem. Felsoroljam?

A felsorolásból — tekintettel a napilap terjedelemben fukar hasábjaira — az az érdekes, ami a 30-as, a 40-es évek tisztességes értelmiségi viselkedését jellemzi. A fasizmus, a nyilasok megvetése, a baloldal iránti rokonszenv. Amely a kezdeti érzelmi szimpátiából aktív elkötelezettséggé fejlődött. Közegészségügyi tevékenység

valóban a köz érdekében, a kifejezetten baloldali beállítottságú közművelődési kör elnöksége, a légtalmi mentőszolgálat vezetése, és ennek révén olyan emberek besorozása, akik ezáltal a frontszolgálatról, vagy sárga csillag viselésétől mentesülnek. Tisztiorvosi bizonyítványok kiállítása illegális komunistáknak, különböző betegségekről, bár egészségesek voltak. Azután a véres emlékü vitéz Endre László gyanakvását kijátszandó a „bizonyítványosdit” fel kellett függeszteni... Kéthónapi kiküldetés Besztercére, hastífuszt gyógyítani, leküzdeni a járványt.

— Az ilyen gyanú eltereléséhez nem akármilyen beosztású köztisztviselő segítségére kellett. Voltak tehát magas, bizalmi posztokon is jóérzésű emberek, akik — ha módjukban állt választani jó és rossz között — a jót választották...

1944-ben a felszabadult Újpesten öt választották a nemzeti bizottság elnökeinek.

— Akkor egy rövid ideig alig volt több funkcióm, de azután nem sokára, 1946-ban ismét felszaporodott 21-re.

És mennyire más feladatainkra! Helyreállítani országsgazdát az egészségügyi szolgálatot. Ország-

gyűlési képviselő és politika-államtitkár a miniszterelnökségen, azután a Pénzügyminisztériumban, Elnökhelyettes a Fővárosi Tanácsban, 62 éves koráig. Innen vonul nyugdíjba.

Nyugdíjba, de nem nyugolomba. Hiszen az immár tizenhárom éves nyugdíjas Pesta László gazdag élete az aktivitás páratlan példáját mutatja.

— A nyugdíjazás után a Kulturális Kapcsolatok Intézetébe küldték. Ez új dolog volt — németül, franciaul, oroszul beszéllek —, egyébként kétszáz szót minden nyelvtérületen megtanultam, ahol megfordultam —, talán ez volt az indíték. Az új megbízás az életemnek új színt, lendületet adott. Akkor azt hittem, az utolsó, de azután újabb színek következtek.

Az alapszín a képviselői munka.

— *Választóim* — II. kerületi állampolgárok — rendszeres napi elfoglaltságról gondoskodnak részemre.

Mintegy végsőzóra, megcsörren a telefon. Csak a képviselő válaszait halom. Nem nehéz követgetni belőle az állampolgár kérésére: valami speciális gyógyszerhez szeretne hozzájutni. A képviselő megnyugtatta, *ha tud, segít.*

Ismét a telefon. Fellép a fotelból, fiatalosan odalép az íróasztalhoz, felemeli a kagylót.

...Nem tud mozogni? *Kimegyünk majd a lakására.* Az időpontról meg értesítem... Szívesen.

— *Csipőzületi protézisre vár* — magyarázza. — Sokan várnak. Szeretne sorra kerülni, hogy ismét járni tudjon. Majd meglátom, mit lehet tenni.

— *Segíteni, ez nekem nem sport, hanem kedves kötelesség.* Ha valamit kérnek, először átvillan az agyamon, *tiszteletes dolog-e közbenjárni.* Ha igen, megpróbálom elintézni. Különben, úgy vélem, *senki felett sincs jogom ítélkezni...*

Ez a funkció nem foglaltatik benne a huszonegyben. Az országgyűlés jegyzőjének, a terv- és költségvetési bizottság tagjának, az Interparlamentaris Unió magyar csoportja elnökének, a Magyar Vöröskereszt budapesti elnökének, az országgyűlés szociális és egészségügyi bizottsága elnökének kiváló képességeiből pedig erre is futná. *Idejéből is* — hiszen úgy *gazdálkodik vele, hogy azt tanítani kéne.* Tetemes elfoglaltsága mellé elfér a napi félóra úszás, beszélgetéssel fűszerezve a kedves, megszokott „Lukácsban”, naprakész tájékozottság a világ és a haza eseményeiben, az irodalomban. Ha kevés rá a nappal, megtoldja az éjszakával. Alvásból az ő korában —

mondja — néhány óra is elég.

Igyekszem vallatóra fogni, a sok közül melyik *tisztább álló?* Sorrendet ebben — válaszol — még sohasem próbált megszabni. Tanult „szakmája” révén orvos, az életre szóló elhivatás a betegekhez, az egészségügyhöz köti. Hiszi, hogy ezért talán az országgyűlés szociális és egészségügyi bizottságában teheti a legtöbbet.

Ez a hit fémjelzi a bizottság működését, szellemét. Programját, amely időről-időre rendszeresen a gyógyítás, a megelőzés legidősebb kérdéseit tűzi napirendre. *Hosszú, kimerítő, általában négyórás vitákat vezet.* A diplomata műveltségével enyhíti a hibák szenvedélyes ostromozását. Színes beszédstilusában kifejezésre jut tömértelen ismeretanyag, az adott tárgyból, de nem kevésbé az emberi kultúrából.

Szünni nem akaró érdeklődése, vagy pallérozott önuralma teszi, hogy amikor más mindenkin kiütköznek a *fáradtság jelei, ő még mindig frissen irányítja a vitát.* Ha szükségesnek véli, egy-egy személyes epizóddal élénkíti a lankadó figyelmet. Vagy egy-egy személyes kifakadásával ostromozza a nem tetsző jelenséget. *Újabbban olykor az orvosi etikát is.*

— A szocializmus fejlett fokán visszavonhatat-

lanul tisztázni kell, mit várunk orvostól, betegtől. *Az orvos joggal válik igényessé az élet iránt, ha csak a beteg életét képes meghosszabbítani. A sajátját nem.* Az orvos gyorsan él, hamar meghal, kevés éri meg hetvenedik évét, játszik az életével, mert az ő élete ilyen. Sokat ismerek, *aki nem pénzért dolgozik.* Azt várom pályatársaimtól, hogy nyilvánvaló legyen, aminek nyilvánvalónak kell lennie. Azért ostromozom őket, hogy elől járjanak a szocialista embertípus megteremtésében.

Ismét a telefon. Rövid beszélgetés után leteszi. Felnéz és látszólag merész *gondolattársítással* kérdezi:

— *Tudja mire vagyok a legbüszkébb?* A váci „ügyfeleimre”. Régen, 1929-től 1937-ig Vácot gyógyítottam. *És nem múlik el nap, hogy ne keresne valaki onnan.* Nem a szegények jönnek, akiknek orvosa voltam. Ezek közül már alig él valaki. De jönnek a gyerekeik, vagy az unokáik, *ki ezért, ki azért...*

Alig hiszem, hogy az lenne a lényeges, miért. *Jönnek. Hozzá jönnek.*

Ez a lényeg. És ez megér egy portrét Pesta Lászlóról, az évek — 76 esztendő — múlásával dacoló közéleti emberről.

Lukács Mária